

Karl May - od slavného podvodníka ke slavnému spisovateli

Petr Joza

Kdo by neznal jména Vinnetou nebo Old Shatterhand a kdo by neznal Karla Maye, spisovatele, který tyto dva symboly poctivosti a čestného jednání stvořil. Nalistujeme-li jeho jméno v některém naučném slovníku, dočteme se, že rodák ze saského Ernstthalu Karl May (25. 2. 1842 - 30. 3. 1912) je autorem řady dobrodružných románů a povídek a naše představitost si vybaví váženého pána v obleku a s plnovousem, jaký měl Alois Jirásek.

Je však méně známo, že Karl May nikdy nebyl v Americe, kterou dokázal tak barvitě popisovat. Podnikl ale studijní cestu do Egypta a na Blízký východ a jednou, mnohem dříve, navštívil také Děčínsko, avšak za velmi pozoruhodných okolností.

Dne 4. ledna 1870 zatkl obecní strážník v Dolních Valkeřicích vyčerpaného, promrzlého a vyhladovělého vandráka, který „*za podezřelých okolností přenocoval ve stodole*“. Žaloba pro krádež byla však příslušným okresním soudem v Benešově n.Pl. stažena, neboť tulák ze stodoly nic neodnesl. Protože však neměl žádné doklady, byl 5. ledna předán c.k. okresnímu hejtmanství v Děčíně ke zjištění totožnosti. K údivu místních úřadů se tento vagabund představil jako Albin Wadenbach, majitel kávových, vanilkových a konopných plantáží, narozený v Orby na západoindickém ostrově Martinique. V Evropě je prý s bratrem Frederikem a hledá své příbuzné. Je právě na cestě do Německa, kde jeho teta Malwine Wadenbach vlastní malé panství, prý poblíž Halle. Další dvě tety prý žijí kdesi u Görlitz, kam měl právě namířeno. Jistý příbuzný Wadenbach je prý také učitelem v Chemnitz. Všechny peníze i doklady má prý u sebe bratr Frederico, který také jako jediný může prokázat jeho pravou totožnost. Domnělý Wadenbach také popisoval svou ostrovní vlast, nástrahy tropického pralesa, své rozsáhlé plantáže atd. Jeho otec Heinrich prý také vlastní pozemky v severní Americe v hodnotě 20.000 dolarů. Vyprávění muselo být barvitě a věrohodné, protože policie převzala část Wadenbachových výkladů i do protokolu. Děčínské okresní hejtmanství si začalo postupně tato vyprávění ověřovat. Chemnitzký učitel Wadenbach potvrdil, že jeho bratr Heinrich se před časem skutečně vystěhoval do Ameriky, neměl o něm však žádné zprávy. Údajná teta Malwine však vypověděla, že se u ní zatčený v průběhu roku 1869 dvakrát objevil a vydával se nejprve za příbuzného, pak za spisovatele jménem Heichel z Drážďan a nakonec za syna prince von Waldenburg. Děčínská policie pojala podezření a 28. ledna 1870 byl okresním hejtmanstvím vystaven zatykač s popisem a fotografií neznámého tuláka alias Wadenbacha a rozeslán po okolí. Na základě fotografie poznala saská policie starého známého. „Plantážník Wadenbach“ se ve skutečnosti jmenoval Karl Freidrich May, bývalý učitel v Ernstthalu, t. č. vězeň na útěku. 14. března 1870 si nebezpečného zločince převzala v Děčíně královská saská policie a dopravila ho do Drážďan. A zatímco saský tisk oslavoval zločincovo zatčení, připravovalo se státní zastupitelství v Mittweidě na proces.

Trestní rejstřík recidivisty Maye byl skutečně pestrý. Již roku 1862 byl odsouzen k šesti týdnům vězení za krádež hodinek a fajfky. 9. července 1864 se pod jménem dr. Heilig z Drážďan ubytoval v jednom hostinci v Penigu a nechal si u krejčího ušít oblek, aniž by za obojí zaplatil. 16. prosince 1864 si zase v Chemnitz jako učitel Lohse nechal do hotelu U zlaté kotvy donést nejrůznější kožešiny, které poté odnesl „*ukázat do vedlejší místnosti pánovi, kterému sloužil*“, aby s nimi zmizel. 20. března

1865 provedl pod jménem mědirytec Hermes stejný podvod v Lipsku, byl však po rvačce zatčen a odsouzen ke čtyřem letům vězení. Po předčasném propuštění 2. listopadu 1868 pokračoval v podvodech dál. 29. března 1869 zabavil jako policejní poručík z Lipska důvěřivému obchodníkovi peníze, které prohlásil za falešné. Stejný podvod provedl o měsíc později v Ponitz. Následovaly příležitostné krádeže v hostincích. Někdy zmizel osedlaný kůň, jindy kulečnickové koule či fajfka. Také osvědčený trik se zabavováním „falešných“ peněz našel znovu použití. 2. července 1869 byl nebezpečný podvodník konečně zatčen, avšak cestou do Bräunsdorfu k rekonstrukci krádeže koně se mu podařilo po prolomení mříží uprchnout. Následné pátrání, do kterého se vedle policie zapojili i místní hasiči, zůstalo neúspěšné. May zvolil útěk za hranice a protože se chtěl vyhnout saské policii, odešel přes tehdy samostatné německé knížectví Coburg-Gotha do Hofu a odtud pěšky přes Cheb, Sokolov a Ústí n. L. až do Valkeřic, kde byl zatčen. Soud poslal Maye za „jednoduchou a těžkou krádež, podvod, podvod s přitěžujícími okolnostmi a falšování“ na čtyři roky za mříže. Součástí trestu bylo také zaplacení celého pobytu ve vězení.

Teprve po návratu z vězení roku 1874 začal Karl May psát a následujícího roku se stal redaktorem v Drážďanech. Přes občasné problémy s policií a úřady se brzy proslavil svými romány z prostředí Divokého západu a Orientu, vydávanými nejprve na pokračování v nedělních přílohách novin. Jeho touha vymýšlet si a stylizovat se do jiných postav (Old Shatterhand) přenesená do románů mu brzy přinesla úspěch a uznání. Rakouský spisovatel Peter Rosegger roku 1877 o Mayovi napsal: „Podle stylu jeho psaní se domnívám, že je to mnohostranně zkušený muž, který musel dlouhou dobu žít v Orientu“.